

Prin multitudinea datelor oferite și analizate, prin modul de tratare clar și sugestiv, prin perspectiva pe care o deschide, prin prezentarea experienței țărilor avansate din Europa occidentală privind politicile economice și sociale, în ultimii 100 de ani cartea lui Mattei Dogan și Dominique Pelassy înseamnă pentru noi, acum când ne aflăm, într-o perioadă de tranziție la economia de piață, un reper de mare valoare.

ILIE SANDU

ATLASUL SOCIAL AL ROMÂNIEI 1991-1992

Atlasul social al României se constituie ca o mare concentrare de date privind viața în țara noastră în perioada 1991-1992.

„Hărțile” sociale sunt clasificările percepțiilor sociologice ale colectivului Centrului de Sociologie Urbană și Regională București.

Autorul, conf. univ. dr. Dumitru Sandu, realizează prin această lucrare un model de valorificare a informației sociologice prin structurarea complexă a acesteia. Datele se introduc ca diferențe ale aspectelor problematice și neproblematică ale vieții sociale în teritoriu, fiind prezentate ca răspunsuri la întrebările privind durabilitatea și caracterul esențial sau exemplar al acestor diferențe.

Inspirată din experiența Școlii Românești de Sociologie din perioada interbelică și de aceea mai recentă din domeniul analizei regionale, lucrarea se sprijină pe ipoteza că profilul socio-cultural al unităților teritoriale este dat de compoziția socială a populației, fenomenele și valorile asociate cu etapele ciclului de viață familială și structurile vieții comunitare.

Matricea conceptuală care servește la integrarea informației sociale rezultă din combinarea a cinci tipuri de grupuri sociale cu nouă perspective de analiză a acestora. Grupurile sociale luate în considerație sunt: familia și gospodăria, grupul de muncă, grupul de comunicare directă, grupul de status și grupul de contiguitate teritorială, iar cele nouă perspective se grupează în două categorii: perspectiva structurală și cea acțional temporală.

Au fost folosite mai multe surse de date, cea mai importantă fiind ancheta pe bază de chestionar realizată de Centrul de Sociologie Urbană și Regională în anul 1991. Eșantionul reprezentativ la nivel național a cuprins 1469 de subiecți din 70 de localități răspândite pe tot cuprinsul țării.

Conceptul pe care îl impune Atlasul Social al României este cel de nucleu al vieții socio-teritoriale ca structură tare a vieții generată în timp de condiții istorice, geografice, politice, economice și culturale relativ stabile aflate în interacțiune.

Identificarea acestor nuclee structurează țara din punct de vedere al vieții sociale. Apartenența județelor la nucleele socio-teritoriale se leagă de unul din cele șase criterii relevante: vecinătate, arie etnică, arie geografică, regiune istorică, grupare economică, zonă de contact inter-regional.

În spațiul astfel structurat se descriu opinii și comportamente, stări de satisfacție și insatisfacție. Se au în vedere relațiile esențiale cu mediul de viață și statusul persoanelor.

Anexele descriu tehnica prelucrării statistice a datelor și modul în care rezultatele prelucrării generează ipoteze și ajută la formularea unor probleme teoretice și metodologice.

Lucrarea are un caracter stenic ce rezultă atât din forma ei de răspuns la întrebările care au generat-o cât și din deschiderile pe care le propune, înfățișându-se în ansamblu ca un discurs în care spiritul se manifestă în continuitate, implicând în același timp rezoluție și problematizare.

Dincolo de aspectele teoretice, valoarea Atlasului rezidă în faptul că imortalizează o imagine a vieții sociale într-o perioadă de mari transformări specifică țării noastre. Această imagine înglobează ierarhiile de probleme ale vremii (greutatea problemelor comunităților locale), caracteristici ale modului de viață (ale locuirii, loisirului, consumului), mentalități specifice vremii (structurii de opinii pe categorii de persoane), starea de spirit a diferitelor categorii sociale (satisfacție sau insatisfacție), starea materială a populației (înzestrarea gospodăriilor). Lucrarea pune în evidență punctele fierbinți ale interesului general la momentul istoric dat prin surprinderea corelațiilor între diverse variabile ale vieții obiective sau subiective, reține structuri comportamentale după frecvența unor activități cu caracter cultural, relevă raporturi între diverse structuri culturale prin evaluări ale instituțiilor, descrie structuri socio-demografice.

Organizând astfel informațiile Atlasul conturează o imagine pregnantă a vieții sociale românești, constituindu-se ca un document de epocă remarcabil, menit să schimbe contextul gândirii sociologice la noi.

Rezultatele unei astfel de realizări se valorifică și sunt mai bine apreciate în timp.

ELENA BECA